

körülmények között, hanem a jelen körülmények között sem. Hátha még hozzá tesszük, hogy az összeírás megtagadásával a lelkészkező papság egyházát nem mentheti meg lelkészi javadalmának alapos ismeretéből netán származható veszélytől; ellenben, ha az összeírásnál javadalmi jogait lelkiismeretesen nem gondolja: ebből egyházára nézve nyilvánvaló a veszély. E tekintetben dr. Timon Ákos egyetemi tanár s kongrua-bizottsági előadónak a napokban megjelent nyílt levele elég részletesen tájékoztat.

Egyébként még csak azt jegyezzük meg, hogy az 1888-iki összeírás is a *kongrua-rendezés* érdekében történt, s hogy nem sikerült, egyik főoka éppen abban is keresendő, mert a „*legale testimonium*“ a közigazgatási közegek, mint törvényes bizonyosság közreműködését illetőleg akadályokat gördített és tán ez is egyik főoka, hogy a mostani összeírásnál a miniszternek, mint különben legfőbb kegyuri közegnek oly széleskörű befolyást engedtek.

A magunk részéről a felvilágosítás kapcsán csak ismételjük azon álláspontunkat, hogy nem a kongrua-rendezés tervezett s megkezdett módjával szemben támadott aggodalomra, avagy annak kifejezésére irányult ami helytelenítésünk, hanem a püspökkel szemben az engedelmességnek oly kérdésben s oly feltételhez kötésére, amely nem jogosult és a hogy az nem szabad. És örülünk, hogy a felvilágosítás ezen állásponthoz igen közeledik. *Theologus.*

A magyar-csékei képviselőválasztás.

A magyar-csékei választó-kerület liberális párthivei vasárnap gyültek össze, M.-Csékén, hogy képviselő jelöltet szemeljenek ki.

Már az értekezletet megelőzőleg szóba hoztak különböző neveket, mint Korda Andort, Szentgyörgyit, Bránt, — de mindenki tudta, hogy ezek jelölése épp oly kevésbé vehető komolyan, mint egy másik név emlegetése, melyet hébe-korba olvashatunk, habár mind jól tudjuk, hogy azzal az illető csak olcsó reklámhoz akar jutni.

Innen van az, hogy a vasárnapi értekezlet M.-Csékén igen csendes lefolyású volt. A liberális kormánypart kortesei előre megállapított mars-ruta szerint *Goldis János*, gö-

rög keleti püspöki helytartót hozták javaslatba és egyhangulag elhatározták, hogy jövő vasárnap küldöttségileg jönnek Nagyváradra és felkérlik a jelöltség elfogadására.

Mint halljuk, *Goldis János* ur még nem határozott a mandátum elfogadása tárgyában; valószínű azonban, hogy a felsőbb helyről jött felhívásra a jelöltséget elfogadja, és akkor egyhangú megválasztásához nem férhet kétség.

Ez a választás egyébiránt különösen abból az okból kelt nagy érdeklődést, hogy ezen a kormányparti egyházpolitika hívei oly jelöltől várják boldogulásokat, aki ennek az egyházpolitikának határozott ellenfele.

Néppárti gyűlés Vágújhelyen.

Vágújhely főpiacán politikai népgyűlést tartott vasárnap délután a néppárt.

A népgyűlés délután háromnegyed háromkor kezdődött. *Zichy Nándor* gróf a gyorsvonaton érkezett. Fogadására megjelent *Odesscally Livió* herceg, *Pongrácz Gusztáv* gróf, *Hvalibogovszky* lovag, *Zelenyák János* orsz. képviselő és *Reviczky plébános*. A pályaház előtt nagy tömeg nép s lovasbandérium éljenzt.

A népgyűlés megnyitóját *Zichy Nándor* gróf így kezdette:

»Éljen felséges urunk, szeretett királyunk, az Isten sokáig éltesse. (Dörgő éljenzés. Közbekiáltás tótul! Nem tudunk mi magyarul!) Igen sajnálom, hogy a nép nyelvét nem bírom, de az utánam következő tisztelt szónokok majd az önök nyelvén fogják elveiket hangoztatni. Én önöket szeretem, mert minden igaz keresztény szereti polgártársait.«

E bevezetés után *Zichy* gróf a néppárt törekvéseiről szólt: az ősi hit fentartásáról, a felekezeti iskolákról és a nép nyelvének ápolásáról. Mi, — ugymond — nem kívánjuk egy nemzetiség érdekeit sem csorbítani, mi nem kívánunk semmit a máséba. Főtörekvésünk e hazának keresztény jellegét a hitetlenekkel szemben megőrizni, és azt hiszem, ebben velem tart az ország minden keresztény fia, legyen az római katolikus, vagy protestáns. Mi nem akarjuk, hogy az egyház az állam alamizsnáját élvezze, hanem akarjuk, hogy a teljes szabadság főtartassék. Ne várjuk míg a kápot seb beheged, hanem fogjunk gyorsan az orvosláshoz, és ha a választásoknál a tisztelt nép nem a pálinkára fog gondolni és jelölteiket támogatni fogja, úgy a rossz törvények revízióját Isten segítségével keresztül fogjuk vinni, mert szeretett királyunk derék alkotmányos

király és jó katolikus. Mi az önök javát akarjuk. Éljen a néppárt.

Zelenyák János ezután a gróf beszédét elmondta tótul. A következő, két szónokot, *Markovics Gyulát* és *Bielitzky Jusztint* a főszolgabíró izgatás miatt rendreutasította.

A gyűlés *Rexa Sándor* dr. főszolgabíró *Filberger Gyula* dr. szolgabíró és *Rafai Imre* csendőrhadnagy felügyelete mellett a legnagyobb rendben oszlott szét. A népgyűlést *Esztérházy Miklós* Móríz gróf táviratban üdvözölte.

Zászlóbontás.

Ily czimen *Ivánka Zsigmond* urtól, a honti ellenzék régi vezéréől megkaptuk azt a füzetet, melyet már vasárnapi számunk táviratai említettek. Ebben felhívást intéz a honti választókhoz, az új választások küszöbén. Ő maga, mint ismeretes, az evangélikus vallás híve és a nemzeti párthoz tartozik, de a jelen körülmények között egy zászló alá akarja gyűjteni az összes ellenzékét, a nemzeti, függetlenségi és néppártot. Mert csak így elérhetőnek a győzelmet, kölesönös támogatás által, a kormánypart ellen. Mindenre kiterjedő programja, hazafias vevvel és a régi kipróbált politikai éleslátásával van megírva. *Széchenyi*, *Kossuth* és *Deák* kortársához méltó:

Érdekesek nyilatkozatai a néppárttról. »Én nem félek — ugymond — a néppárttal szövetkezni. Engem el nem riaszt a kormány és pártja hamis vészkiabálása. Én nem félttem a mi katolikus papságunkat s azt, hogy a valláspolitikai törvények revízióját követeli, annyira nem tartom veszedelmesnek, hogy azt magam is óhajtom és zászlómra írom; mert én is akarom, hogy a helytelenül alkotott törvények alkotmányos uton megjavíttassanak. A néppártot felekezeti harcz szításával is vádolják. De kik? Akik félnek tőle, mert féltik a hazát és felekezeti békét, amit maguk veszélyeztettek legjobban, de féltik saját hatalmukat.«

A nemzetiségekkel való paktálás vádjá ellen azt mondja: »Ez a kormány az, mely a nemzetiségeket felhasználja többsége megalakítására, mert tudja jól, hogy a tiszta magyar vidéken áldatlan politikáját győzelemre nem vihetné; de ki a legelső mindjárt hazafiatlansággal vádolni minden nemzetiséget, aki az ellenzékkel mer kezét fogni, mint ez a kormány és pártja? Szavazz rá és jó hazafiléssz, ha muszka pénz is forog kezeden — de szavazz csak ellene, majd a nyakadon lesz a szolgabíró, bár muszkavezetőket kergettél is valaha.«

Sürgyet azonfelül jó közgazdasági politikát

No s aztán ő se maradhatott hátrább, csak nem rosszabb asszony, — meg mikor az ő kis ujjára még talán jobban illett volna az a furcsa kis bolondság.

— Nincs igazam? — kaczagott, s mutatta a fehér kezét.

Latzkóy avval válaszolt, hogy megcsókolta az asszony kis ujját.

Kelemen György úgy tett, mintha nem vette volna észre. Hiszen nem is volt az kacszárság a feleségétől, hanem csak sikk, s ezt aztán olyan gyerek-asszonynak a ki még hozzá szép is s el van kaptva, — meg lehet bocsátani.

Kelemen György szerette a feleségét. Bohém, könnyüvéru asszonynak tartotta, de alapjában nemesnek, jónak, hűségesnek. Hogy sokszor bízart ötlelei vannak, csakugy szórja a pénzt haszontalanságra, adja a gavallért mindenütt, — ez is csak természetes. Vele született a nagyuri hajlam, a vérét meg nem tagadhatja. S *Kelemen Györgyné* nem is tehet másképen. A köre, a társadalmi osztály a melyben forog, — okvetlen megkívánja.

Aztán meg gazdag leány volt, jó parthie. Az apja a menyegző napjától máig még minden esztendőben hűségesen megküldte a hat-száz frtot. De csak olyan hirtelen elszáll az, mint a pitypang bolyha. Színház, estélyek, egy két bál, — az a pénz a felesége toalettéjére is bevés. A magából sem győzi. A lakás,

a sok cseléd, a megélhetés rengeteg összeget emészt fel. Évről, évre szaporodik az adósága. A bátyja egyszerű kézműves létere már töképenzes ember. Persz az attól a világ nem kíván csillogást, üres, talmi gazdagságot . . .

S eszébe jut mikor még egyformák voltak. Nem-e jobb volt akkor? Nem volt egy nagyravágyó gondolatja, mig egyszer csak azt nem mondta neki valaki, hogy kár érte, hogy jó esze van a tanulásra, s aztán meg a keze is nagyon uras az alantas munkához. Bár hagyták volna ott!

Kelemen György nem volt megelégedve a mostani sorsával. A felesége is egyre szeszélyesebb. Legutóbb megint az a gondolatja támadt, hogy a telet a *Riverián* tölti. A kis *Bergerné* egész nyáron odavolt valamelyik észak-németi fürdőbe, — ő csak azért is télen fog elmenni. Igen. Az ura ugyis tudja milyen ideges, irtózik már a zajos mulatságoktól. Pedig neki, ha idehaza marad okvetlen részt kell venni valamennyiben. Ki fogja meríteni az örökös izgalom, s mily óriási költségek! — Az estélyeket sorba mind viszonzni kell. Így nem lesz itthon, s az enyhe, balzsamos levegő egészségét is visszaadja.

A bécét nem viszi magával, ne maradjon az ura egyedül, meg aztán árthatna neki a hosszú ut. Különbben is nagyon jó kezekben van, ha a *Zsuzsi* dada gondolja. A papája meg majd minden nap irni fog róla. mennyit nőtt, mennyit szépült Ugy-e?

Leontin hizelegve húzta végig bársonyos kezét a férj arcán.

Az olyan furcsán borzongott össze. A szivét facsarta valami.

— Édes *Leontin* — mondta aztán szeliden — maga sokat képzelődik. Ráfogja magára, hogy ideges, hogy beteg, s olyan szép viruló a színe, — bárki megirigyelhetné. Azt hiszem, hogy az az örökös estély, bál már magának is terhére van, s csak épen a világ kedvéért teszi. Elvégre mi közünk nekünk ahhoz? Az én világom egyedül maga, meg az a kicsi lélek. Törődöm is azon tul valamivel.

— Eh, szentimentális hangulatba akar ringatni. Mondhatom az a világgal való nem törődés igen szép messziről, — de azt mi már társadalmi állásunknál fogva sem tehetjük meg. Mit mondanának a barátaink? — Csak gondoljon utána egy kicsit. Nekem áldozat maguktól távol lenni, s ha ismét csak az anyagi, az ostoba pénzkérdés forogna koczán — az apám.

Kelemen György tudta mi következik.

— Bocsánat édes *Leontin* — mondta gúnyosan. Viszontlátásra!

Lement az utcára s megtörölte verejtékes homlokát. Végig ment a hársorok mellett csak azon vette magát észre, hogy ott van a bátyja műhelye előtt. Versenyt dolgozott az most is a legényekkel. Az ingujja föl volt györve, erős keze alatt ropogott a pörölyvas.

— Isten hozott ücsém — mondta, de nem

s annyi mást amire e nemzetnek éppen szüksége van.

Üdvözöljük a Felső-Szemeréd lakó ösz vezért, a nagy és szebb idők élő tanuját; bár elhatna szava megyéje határain túl, ahol csak ellenzéki szív lakik, hogy megértve az idők követelményét s félretéve a félreértéseket, kölcsönös támogatással segítsenek egymás zászlaját a választások idején s a közéletben.

Botrány a rendőrségnél.

Napról-napra kipattan egy-egy titok, melyek eddig a rendőrségi szobák fala közzé voltak rejtve. Egy agyonhallgatott dolognak jöttünk tudomására, melynek elkövetője éppen az, akinek hivatalánál leginkább meg kellett azt akadályozni.

Ugyanis a mult költözködési évadban Kolliner, egy Szent-László-téri liszt üzlet családos vezetőjének Hármast-utczára kellett volna költöznie. Azonban időközben egy kis gyermeke difteritiszben megbetegedett s mivel a Kert-utczai háztulajdonosnak szintén voltak kis gyermekei, nem engedte meg a költözködést mindaddig, míg a beteg gyermeket el nem viszik valahova, el nem különítik, a butorokat a butorokat nem dezinficiálják.

Az ügy Sarkady József egészségügyi rendőrbiztos elé került s ez nem tudni (?) miköböl ahelyett hogy eltiltotta volna a költözködést, ő maga segítette azt elő. Ugyanis a kis gyermeket — hogy a házigazda ne lássa — egy szekrénybe zárták és úgy vitték azt be az új lakásba.

Később kiderült a dolog s a házi gazda jelentést tett a rendőrségnél, hol aztán nagy zene-bona keletkezett, minek azonban mégis csak — hallgatás lett a vége.

Elhallgattak szépen a gyerekről s a szekrényről is; már-már feledésbe ment volna e dolog, ha az időközben leleplezett rendőrségnél most ki nem pattant volna a többiekkel együtt ez is. Végül ismét felvethetjük a kérdést, — hát itt megint ki volt a hibás?

Mint értesülünk, a rendőrségnél egész rém-meséket suttognak arról a torzsalkodásról, melyet egyik-másik rendőrtisztviselő többi társai ellen folytat. Már mérgezést is emlegetnek; a halálos fenyegetések pedig már oly közönséges, mint eső után a gomba.

A közönség köréből levelet vettünk, mely-

tette le a szerszámát. No mi hír? Rég volt nálunk!

Kelemen György ránézett Gáspárra.

— Valami baja van bátyám? — Olyan kurtán beszél az emberhez!

— Nincs nekem semmi, mondta, ledobva szerszám-vasát — gyerünk beljebb.

— Mihály: — fordult vissza a fiához — te is csak akkor hagyod abba a munkát, mikor a többi.

— Hát hogyan, Mihály nem tanul már, vagy csak csupa passzióból dolgozik?

— Hagyd el, nem akarom, hogy úr legyen. Az én fiamból nem lesz úr, hogy majd egykoron szégyelje az apját.

— De bátyám...

— Úgy van. A feleséged ma délbe nem fogadta az utcán az én asszonyom köszönését. Restelte a nagyúri barátnéi előtt, úgy tett mintha nem ismerné. Hát jó, ne ismerjük meg ezentúl egymást azokkal — vigasztaltam a feleségemet, hogy zokon esett neki. Ilyenek is vagytok ti.

— Nem lesz a fiamból úr soha...

Kelemen Gáspár olyan elkeseredetten mondta ezt.

György ránézett szomoruan; aztán az igaz meggyőződés hangján mondta neki, kezét feléje nyújtva:

— Jól teszed öreg.

ben indokolt vádak emelnek a rendőri hivatal feje s főbb tisztviselői ellen is. Egyelőre tartózkodunk még azok közlésétől; de kijelentjük előre is, hogy mint a nyilvánosság részrehajlatlan közlönyének kötelességük gyors s alapos tisztázást követelni.

És ebben nem fog minket megtántorítani semmi fenyegetés vagy megfélemlítésre czélzó fonderkodás. Ez a tény, hogy ugyanis a *Tiszántul szerkesztője ellen a rendőrségnél bosszút forraltak* — mint erről újabb értesülést nyertünk — magában véve is eléggé jellemző.

Ajánljuk azt a belügyminiszterium figyelmébe.

Letartóztatott járásbíró.

— Szakáll Pál vizsgálati fogságban. —

Kiküldött tudósítónktól.

Évek óta lappangott a hír, hogy a b.-ujfalui járásbírósnál nincs minden a rendén; a járásbírósnak vezetője: Szakáll Pál járásbíró olyan visszaéléseket követ el, a melyek nagyon is beleütköznek a büntető törvénykönyv szakaszaiba.

Már jó idő óta folyik a vizsgálat egy feljelentés alapján a járásbíró ellen szombaton, a vizsgálat alapján *vizsgálati fogságba helyezték Szakáll Pál járásbíró*.

A szerencsétlen ember itt élt hosszú ideig Nagyváradon s itt kezdte meg hivataloskodását. A nagyváradai előkelő körök egyik kedvelt alakja volt s tevékeny részt vett a társadalmi mozgalmakban úgy itt, mint Berettyó-Ujfaluban. Kedves modoru agilis ember volt a hivatalon kívül s közbecsülést, elismerést vívott ki magának. Éppen ez okból, dacára, hogy mintegy elő lett készítve a kiszivárgó hírek által a község közönsége, — nagy meglepetést keltett a letartóztatás híre. Sajnálták általában a szegény embert, akit ily kegyetlenül utól ért a sorsa.

Az előzetes vizsgálat.

Szakáll Pál mintegy 7 óra óta vezette a nagyváradai kir. törvényszék alá tartozó legnagyobb járásbírósnak, a berettyó-ujfaluit. Amilyen kedves modoru, finom ember volt a társas életben, olyan nyers modorral bánt el a járásbírósnál megfordult ügyes-bajos emberekkel.

Természetesen, hogy ez által nagyon sok ellenséget szerzett magának. Fokozta még az ellenszenvet, hogy Szakáll Pál visszaélt a hivatalával, az igazságot pénzért osztotta ki a felek közt s olyan volt az igazság, amilyen nagy volt a sáp.

Ellenségei már három év óta fenyegették névtelen levelekkel s egyenesen felhívták, hogy hagyja ott a hivatalát, mert különben feljelentik büntös manipulációiért. Szakáll Pál azonban figyelembe sem vette ezeket a fenyegetéseket, hanem folytatta tovább a visszaéléseket.

Névtelen feljelentés a miniszterhez.

Az előzetes fenyegetésekkel a járásbíró »jóakarói« nem érvén czélt, ez évi május havában névtelen feljelentést tettek az igazságügyi miniszterhez, a melyben Szakáll Pál visszaéléseiről lerántották a leplet.

Az igazságügyminiszter azonnal intézkedett az ügyben, amennyiben leküldte a feljelentést a nagyváradai kir. táblához s szigorú vizsgálatot rendelt el.

Ritók Zsigmond táblai elnök a vizsgálat megejtésével dr. Járossy Károly táblabíró bizta meg. A legapróbb részletekre kiterjedő

vizsgálatot a táblabíró majdnem három hétig folytatta. Naponta a reggeli gyorsvonattal utazott ki Berettyó-Ujfaluba s esténként visszajött Nagyváradra.

Az első napokban semmi szabálytalanságot, visszaélést nem talált a vizsgálatot teljesítő táblabíró. Később azonban jelentést tettek, hogy a hivatalos járásbírósnak bonczolásoknál nemcsak szabálytalanul járt el, de megkárosította az államot; továbbá a felektől pénzt csikart ki.

A vizsgálat alapján Szakáll Pált felfüggesztették a hivatalától s helyettesül a járásbírósnak vezetésére Balogh József albirót rendelték ki Nagyváradra, a ki azóta B.-Ujfaluban működik.

Az igazságügyminiszter pedig ez ügyben a gyulai kir. törvényszéket delegálta. Az elmúlt hét szerdáján meg is érkeztek a gyulai törvényszék kiküldöttjei: Kalocsay tvszéki bíró és Szénássy irnok B.-Ujfaluba. Ekkorra már mintegy 150 embert idézett meg a berettyó-ujfalui delegált vizsgáló bíróság elé a gyulai törvényszék.

Közben megérkezett a kir. Curia határozata, a mely szerint a felfüggesztést feloldja, mert még nem látja beigazolva a vádak s így a felfüggesztés idő előtti. A Curia ezen határozata folytán az elmúlt héten, dacára, hogy vizsgálat folyamatban van, kellett volna ismét átvenni a hivatalát Szakáll Pálnak, azonban orrosi bizonyítvány alapján négy heti szabadságot nyert.

A jogtalanul felvett napidíjak.

Kalocsay bíró naponként sok beidézett embert hallgat ki. A vizsgálat igen terhelő adatokat hozott napvilágra Szakáll Pál ellen. Így kitünt, hogy egyes bonczolásokhoz a járásbíró csak a jegyzőt küldte ki, de azért a jegyzőkönyvet ő is aláírta s a napidíjat ezekért felvette. Ezekre nézve az orvosokat is kihallgatták.

A bűnygyben eléje került ügyekben a feleket házához hivta s tőlük 5, 10, 20 frt összegeket vett fel és nem büntette a törvény szerinti bűnt, hanem erőszakkal is kibékítette.

A kiküldött vizsgálóbíró szombat délutánig mintegy 70 embert hallgatott ki s annyira beigazolást nyert a vád, hogy Kalocsay bíró szükségét látta a járásbíró letartóztatásának.

A járásbíró letartóztatása.

Az elmúlt szombaton délelőtt és délután fél hat óráig folytatták a beidézett emberek kihallgatását. Háromnegyed hat órakor Kalocsay vizsgálóbíró áthivatta a hivataloszával Szakáll Pált a járásbírósnak tőszomszédságában levő lakásáról. Midőn megérkezett, a vizsgálóbíró pár szó kérdés után a következő szavakat intézte hozzá:

— Vegye tudomásul, hogy ön le van tartóztatva.

Szakáll Pált rendkívül meglepte a vizsgálóbíró ezen intézkedése. Egész testében megremegett s arcán az izmok megrándultak. Kérésre fogta a dolgot. Csak ezt ne tegyék vele.

Midőn neje megtudta a szomorú hírt, eszméletlenül rogyott össze; két kis ártatlan gyermek látván anyjokat, sirva fakadtak.

A letartóztatás dacára, nem zárták el a járásbírósnak fogházába, hanem az egyik hivataloszával jótállást vállalt, hogy ő fog reá vigyázni.

Saját lakásában őrizte a szolgál vasárnapi, a mely időtől kezdve ugyancsak a saját lakásán csendőr őrködött felette. Elképzelhető

o család kétségbeesése, midőn a szuronyos csendőrt kellett látniuk a házukban.

Utazás csendőr fedezet alatt.

Szakáll Pál még be sem várva a vizsgálat befejezését, felkérte dr. Kiss Dénes nagyváradi ügyvédet, hogy védelmét fogadja el. Az ügyvéd tegnap kint is volt B.-Ujfaluban s értekezett védencével.

Folyton ártatlanságát hangoztatja. A felügyeletet teljesítő egyik csendőrnek azt mondta: — Nem vagyok bolond, hogy főbelőjsem magam, mert teljesen ártatlan vagyok.

A vizsgálat érdeke nem követeli, hogy jelen legyen a gyanúsított járásbíró s ez okból még tegnap délután elszállították Gyulára, ahol az egész ügy az ottani törvényszék előtt fog lefolyni.

Az elszállítás iránti intézkedés híre elterjedt a községben.

Délután 2 órakor egy fedett kocsit állított meg az elszállítandó járásbíró kapujába.

A közönség, különösen a közel lakók, a kapu ajtóknál, ablakokban, kerítés-nyílásokon lesték, hogy mikor viszik a még nem oly rég általános becsülésben állott járásbíró szuronyok közt.

Szomorú, szivettépő látvány volt, mikor Szakáll Pál, egy csendőr által karon vezetve kitérőleg a kapun s felszállt a kocsiba. Az egyik csendőr: Simon Őrsparancsnok mellett foglalt helyet, míg egy Veress nevű csendőr a bakra ült s megindult a szomorú menet a vasúti állomáshoz.

A házakból a szájalom, sajnálkozás hangjait lehetett kihallani.

A vasút-állomáson az egyik váróteremben várta a csendőrökkel a Budapest felől jövő vonat érkezését. A peronon nagyszámu közönség gyűlt össze, hogy lássa a járásbíró elutazását.

A négy órás vonattal érkezett Nagyváradra s innét az alföldi vonattal szállították tovább Gyulára, a törvényszék fogházába.

Az elszállításakor ifjú neje, teljesen megtörve, önkivületi állapotba esett.

*

A gyulai törvényszék kiküldöttjei még 4-5 napig B.-Ujfaluban maradnak, mert eddig biztosan eltart a beidézettek kihallgatása.

Szakáll Pál nem volt olyan anyagi körülmények közt, hogy ilyen büns uton kellett volna pénzt szereznie, annál inkább csodálatot kelt a dolog. Hir szerint egyik nagyváradi pénzintézetben 20 ezer forint pénze van letéve s erre nézve letiltást rendelt el a vizsgálóbíró.

T. előfizetőinkhez!

Már befejeztük Wan Woude I. „Tom és én“ cz. kedves regényét, és most egy humoros elbeszélést közlünk ezen a címen „A szerelmes patikus“, mely a modern ifjak bizonyos osztályát élethíven és mégis vonzón s mulattatón jellemzi.

Augusztus hó 1-től K i n c s Istvántól, a jónévű elbeszélő írótól hozunk egy hosszabb eredeti elbeszélést, melynek címe „A szökött leány“, melynek érdekes s szövevényes meséjére külön is föl hívjuk az olvasó közönség figyelmét.

Folyó évi augusztus 1-től a „Tiszántúl“ politikai napilapra új előfizetést nyitunk.

A „Tiszántúl“ zászlójára a katolikus s hazafias szellem és irány eme jelszavai vannak felírva: Isten, király, haza!

A „Tiszántúl“ az egész országban a legolcsóbb politikai napilap.

Kérjük tisztelt elbarátainkat, hogy lapunk terjesztésével szent s hazafias elveinket minél szélesebb körben terjesztani sziveskedjenek.

Az előfizetési feltételek a lap homlokán olvashatók.

A szerkesztőség.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATO.

- Julius 29. Rendkívüli közgyűlés a Keresk. Csarnokban d. u. 5 órakor.
 > 29. Berettyó vízszabályozó társulat közgyűlése d. e. 11 órakor.
 > 30. A városi szépművészeti és közlekedési szakbizottság ülése d. u. 3 órakor.
 > 31. A városi árvaház épületének átvétele.
 > 31. A megyei központi választmány ülése a m.-csékei képviselő-választás ügyében d. e. 10 órakor a megyeháznál.
 Auguszt. 2. A 48-as függelenségi kör kirándulása a Püspök-fürdőben.
 > 9. Népnépszámlálás a Rhédey-kertben.
 > 12. Végtárgyalás a Pável elleni tüntetés ügyében.
 Október 3., 4., Lóverseny a nagyváradi gyepen.

* **Kir. herceg pappá szentelése.** Julius 26-án szentelte róm. kath. áldozópappá Eichstetben a püspök Miksa szász kir. herceget, Albert szász király testvéröccsének, György szász kir. hercegnek és tábornagnak fiát. Miksa kir. herceg, az ősrégi Wettin uralkodó családnak sarja, jelenleg 26 éves és hittani tanulmányai előtt jogot végzett, sőt a jogtudori oklevelet is megszerezte. A kir. udvar képviselve volt a szentelési szertartásnál; első miséjét a drezdai udvari templomban fogja az új áldozár mondani. Miksa herceget megnyerő modor, igénytelenség és derült kedély jellemzik.

* **Személyi hírek.** Dr. H o v á n y i Ferencz, városi főorvos vasárnap hosszabb szabadságidőre Reichenhallba utazott. — B á r d o s s y Gábor, özvegy Bárdossyné született Rhédey grófné fia, kinevezetett plébánosá Bedőre.

* **Ötvenéves jubileum.** A győri Orsoliták templomában Müller Teréz jul. 26-án nyitotta meg ünnepélyesen ötven év előtt letett fogadalmát. Az ünnepélyesen az Orsolyaszüzeket kivül nagyszámu közönség volt jelen.

* **Emanzipált katolikusok.** Pretoriai sürgöny jelenti, hogy a Volksraad (országgyűlés a folyó 1896. (Krisztus sz. után) július 10-én, a kormány indítványára, eltörölte azt a törvényt, mely a katolikusokat az államhivataloktól eltiltotta. Tudvalevő, hogy a transvaali elnök, Krüger s környezete kálvinista s ez a kis délafrikai köztársaság születése óta kálvinista volt. Végre az 19-ik század végén arra a tudatra ébredt, hogy a katolikusok is — emberek. Vajon ébred-e valaha hasonló tudatra Tisza, Bánffy és társaik a katolikus Magyarországon?

* **Jézus élete körképben.** „Cykloráma-vállalat“ név alatt Budapesten részvénytársaság van alakulóban, melynek célja művészi kivitelű cykloráma keretében (12 nagyszabású képben) „Jézus életét“ szem elé tárni. A cykloráma, amely az Aréna uton, külön e célra emelt épületben lesz elhelyezve, Trill Károly, a nápolyi képzőművészeti akadémiás tiszt tagja, az Umberto-kereszt tulajdonosa, Burghar Herman és Fülkl Rezső akadémiai festők művészi ecsetje alól kerül ki. A 10 évi tartamra alapítandó részvénytársaság nevezett művészekkel szerződéses viszonyba lépett, minél fogva a cykloráma tárgya változatható lesz. Az alábbi részvényekre a befizetések az Egyesült Budapest fővárosi takarékpénztárnál V., Dorottya-utca 4. sz. a. eszközölköz a társaság alaptőkéje: 100,000 forint, felosztva 100 darab, névre és egyenkint o. é. 100 forintról szóló részvényre. Minden részvény után az aláírástól illetve jegyzéstől számitott 8 napon belül 33 1/3-ad % befizetettetik, miért is ezen részvényekért darabonként o. é. 33 frt 33 krról ideiglenes részvények adatnak ki. A további befizetések azon

helyen, időben és részletekben teljesítendő, melyeket az igazgatóság az alapszabályok által megállapított módon háromszor közhírré tesz.

* **Az ujonczok beosztása.** Az ujonczjutalékok kivetési táblázatának egyik példányát a magyar királyi honvédelmi miniszter visszaküldte a városhoz. Mellé bő utasítást csatol, az ujonczoknak, az egyes csapatokhoz beosztására vonatkozólag s a végén szigorúan felhívja a hatóságot, hogy ez utasítást pontosan, minden részben tartsa be és az ujonczjutalékok kivetésénél, ez utasításhoz mindenben ragaszkodják.

* **Kaas Ivor báró, a német császárné rokona.** Nagyon kevesen fogják tudni, — írja egy budapesti lap, — hogy a magyar publicistika egyik legnagyobb jelese, K a a s Ivor báró apai ágon rokona II. Vilmos német császár feleségének. A dolog úgy tudódott ki, hogy valamelyik német történettudós azt merte állítani, hogy a német császárné valamelyik őse — sekrestyés volt. Erre aztán nagy apparátussal megindult a történeti kutatások egész sora arra nézve, hogy mi igaz ebből az udvariattal állításból. E kutatások aztán tényleg kiderítették, hogy a császárné édesapja Kaas Frigyes keresztény volt, ki 1727-ben született és 1803-ban halt meg. Ennek a Kaasnak Kaas Ulrik dánországi admirális volt az apja (szül. 1677. meghalt 1746) és Matthiesen Mette az anyja, ki 1649-ben születvén 1746-ban halt meg. Hát ennek a Matthiesen Mettenek az apja volt némileg módon az egyház szolgálatában, de nem ám sekrestyés (*Küster*), hanem káptalani örkanonoki (*Kustos*) minőségben a kopenhageni Szentháromság-templom mellett. A mi pedig nagy különbség; mert hát tudni kell, hogy annak idején a kanonoki javadalmakat világiaknak is adományozták. Így kapta ezt a szóbanforgó Matthiesen is, ki különben a dán udvar főszámvevője és a nemesapródok mestere volt.

* **Protestánsok csatlakozása a néppárt-hoz.** Nagy feltűnést kelt országserzte, hogy a Bácskában a kulpini kerület evangélikus protestáns választói folyó 19-ről a néppárt központi irodájához intézett beadványukban csatlakozásukat jelentik ki a néppárthoz és hazafias szellemű, tótul beszélő képviselő-jelöltet kérnek a néppárttól, aki kötelezze magát az egyházpolitikai törvények revíziójára, a kath. autonómia létesítésére és a vallásos iskolák védelmére, céljuknak elérésére pedig óhajtják, hogy a központi iroda Petővárczón mielőbb néppárti nagygyűlést rendezzen, minthogy ezen község a kulpini kerület központja és mint ilyen legalkalmasabb népgyűlés tartására. — A kormánypárti lapok persze nagyon zokon veszik a protestánsoknak a néppárthoz való csatlakozását.

* **Okos város.** Pápa városa ugyancsak kitesz magáért. Mint egy husz év óta van már Pápan államí polgári leányiskola, de a szülők sürgetésére az apácák is nyitottak egyet; ennek az apácák vezetése alatt álló polgári leányiskolának Pápa város képviselő-testülete idáig 20 ezer frtot szavazott meg, melyet már folyósítottak is.

* **A párizsi kiállítás.** Ausztria-Magyarország az 1900-iki kiállításon a két kormány egyértelmű határozata folytán hivatalosan is részt fog venni. Az osztrák kormány már nevezte a kiállítást rendező osztrák bizottság elnökét. Exner titkos tanácsos személyében. Majd meglátjuk, kire esik a magyar kormány válogatása.

* **Egy nő-emancipátor keservei.** Az amerikai Cousins Phoebet, a női jogoknak ismert harcosát alaposan kijózanította világjavító ábrándjaiból maga az élet. A reformátornő koldusbotra jutott és most senki sem akar törődni vele a levelében. melyet barátjához intézett, a ki neki 5 dollárt küldött, következőleg

kesereg most az Egyesült-Államok egykor ünnepeit ideálistája: Bukásomnak moralja, minnepelt annyiaké, a kik életüket a reform hálátlan munkájában szentelték, nézetem szerint ebben áll: Ne pazaroljátok erőitöket arra, hogy a világot reformáljátok, mert ez nem akar reformáltatni. A küzdelmek idejében nézzetek egy kikötő után, hogy eben egy békés otthon édes biztonságra tegyetek szent.

* **A reáliskola, mint katona kórház.** A 7-ik hadtest parancsnokság fölhívta a nagyváradi csapatkórházat, hogy a nagyváradi reáliskola tervrajzát és bizottsági jegyzőkönyvét terjeszse be. Ugyanis, a reáliskolát igeiglenesen a hadgyakorlatok alatt kórháznak fogja a nevezett hadtest parancsnokság berendezni sőt az átalakítások már megis kezdődtek. Erre vonatkozólag kéri a polgármesteri hivatalt annak bejelentésére, hogy a fenti utasítás megkezdődte, megfelel a valóságnak.

* **Kik akarnak bábák lenni?** Akik a nagyváradi m. kir. bábaképző intézetben az 1896/7 évi téli tanfolyamra magukat állami segély mellett felvétetni óhajtják, hogy a m. kir. valóság és közoktatásügyi miniszteriumhoz címzett, keresztlevél, esketési, erkölcsi és szegénységi bizonyítvánnyal ellátott folyamodványukat 1896. aug. hó 20-ig a nagyváradi m. k. bábaképző intézet igazgatóságához küdjék be.

* **Az anyakönyvvezetési kárpótlás.** Az idei költségvetésbe 150.000 forint van felvéve a különböző egyházak és felekezetek ama lelkészeinek kárpótlására, a kik az anyakönyvvezetés államosítása következtében megkárosodtak. Eme kárpótlási, illetőleg segélyösszeg kiosztására a kultuszminiszter most tette meg az intézkedéseket. Első sorban aránylagosan megosztott az egész összeg s ezután az egyházi hatóságok felhívták a kárpótlási összegre rászorult lelkészek jegyzékének felterjesztésére. Az orthodox izr. hitfelekezethez tartozó rab-bik ebből az összegből 1125 frttal participálnak.

* **Zsidók és a gyóntatószék.** Szent Kereszten a ciszterciák nagyhirű templomát a múlt napokban egy csapat zsidó is megnézte. Gezéreszt csapva bámulták az Isten házát. Egyszerre meglátják a gyóntatószéket. Gunyos nevetéssel ült bele az egyik görbe orru, a másik pedig a térdeplőre ereszkedve a többiek gunyolódó élcelődése közepett utánozta a gyóntást. E közben egy idegen pap is lépett a templomba és észrevevén az egyház szentségének kigunyolását felháborodva kergette ki a nevetetlen csordát az Isten házából.

* **Az új rend.** A belügyminiszter még nem fogyott ki az új rendre vonatkozó rendeletek és elvi határozatok kibocsátásából. Legujabban úgy döntött az anyakönyvvezetők főpapja egy hozzá felterjesztett vitás ügyben, hogy: »Ha a külföldön házasságra lépni szándékozó szülőtlén, kiskorú magyar honosnak gyámja nincs, részére a házassághoz szükséges törvényes képviselői beleegyezés megadhatása végett a hazai gyámhatóság által gyám rendelendő. Külföldön házasságra lépni szándékozó magyarhonosok házasságának hazai kihirdetésére irányuló kérvény folszerelése dolgában is ad a belügyminiszter hosszabb utasítást, mely szerint a külföldön házasságra lépő magyarhonosok Magyarországon is kihirdetendők. A míg pedig eljutnak a kihirdetés stádiumáig, addig a felek mindegyikének nem kevesebb, mint 9—9 okiratot kell megszerezniök, a mi Magyarországon »természetesen« gyorsan megy és nem okoz tulságos költségeket. A bélyeg-költség — feltéve, hogy a hirdetés alóli felmentvényt is óhajtják a felek — csak 3 frt 20 kr-ra rug.

* **Az adóreformálása.** Az összes megyei és városi törv. hatósági bizottságoknak megküldte tegnap Tordaaranyos megye azon feliratát, melyet a pénzügyminiszterhez küldött. A feliratban örömmünknek adnak kifejezést a Tordamegyeiek az adóreformra vonatkozólag, és egy csatolt iratban, pártolásra és hasonlószevegű fel-

iratok szerkesztésére hívja fel, magyarországi összes városi és megyei törvényhatósági bizottságát.

* **Nagy tűz Rómában.** Szombat este fél tíz órakor a központi pályaudvaron az adriai vasúthálózat igazgatósági irodáiban nagy tűz volt, mely az épület egy részét elpusztította. A tüzet tizenegy órakor sikerült eloltani. A veszedelem helyén megjelent Umberto király, Rudini miniszterelnök és több más miniszter, valamint a hatóságok fejei. A királyt a nép megéljenezte.

* **A király angora-kecskéi.** Konstantinápolyból jelentik: Ferencz József király azt az óhajtását nyilvánította, hogy a királyi uradalmak egyikében való meghonosítás végett nyolcz angora-kecskét akarna szerezni, a király e kérését teljesítendő a szultán táviratban utasította az angorai tartomány főkörmányzóját, hogy a legszebb nyolcz kecskét haladéktalanul küldje el Konstantinápolyba, mert a szultán a magyar királynak akarja őket ajándékozni.

* **A honvédség köréből.** A király Páva Emil ezredest a 74-ik, görögői és taporci Görgey Vincze ezredest a 81-ik és Klobucsár Győző ezredest a 46-ik honvéd gyalogdandár parancsnokává nevezte ki.

* **Árverési hiénák bosszúsága.** Nagy a dühöngés a veszprémi árverési hiénák között s az általuk által sugalmazott veszprémi liberális lap valóságos vitustánczot jár örült dühében, hogy Hornig Károly báró veszprémi püspök több tönkre ment ember ingatlanát jó pénzen megváltotta, megmentve a szerencsétleneket, nehogy az árverési hiénák még jobban tönkre tegyék őket. Történt pedig az eset úgy, hogy a veszprémi püspök szétszórtan fekvő birtokaiból 1200 kath. holdat eladott a kiscigárdának, a melyből befolyt összegben a veszprémi határban vásárlót földet. A »holt kének« ez a szerzeménye nagy zajt és gezereszt csinált az árverési hiénák táborában azért, hogy nem juthatott egy szerencsétlen megszorult ember sem az utóbbi időben kezeik közé.

* **Kuriai döntvények biztosítási ügyekben.** A biztosítási díjakból eredő perek a legutóbbi időben hazai bíróságainknál tetemesen szaporodtak, ami különösen annak tulajdonítandó, hogy a Kölcsonös biztosító szövetkezet megalakulásával sokan abbahagyták régebbi biztosításaikat és a szövetkezetnél kötötték meg a biztosítást. A társaság, melynél az illetők annakelőtte biztosítva voltak, ilyenkor a díjért rendesen beperelték, azzal argumentálván, hogy a biztosítás kétoldalú szerződés, melytől a fél egyoldalulag vissza nem léphet. Ezt a m. kir. kuria megdöntötte, kimondva, hogy a biztosítási díjak meg nem fizetése nem ad a biztosító társulatnak a díjak követelésére keresetjogot, hanem csak az a következménye, hogy a biztosítási szerződés megszűnik. A biztosító társaságok hamis filozofijából keletkezett a díjak oszthatatlanságának tana, a melyet sok helyütt a járásbírók a perelt felek kárára ítéletileg érvényre is juttattak. Hogy mily téves volt e nézet, azt a m. kir. kuria, mint legfőbb ítélőszék egy legujabb keletű ítéletével bizonyítja, melyben azt mondja, hogy a biztosított fél csakit a viselt és már letelt kockázati időszakra eső biztosítási díjat tartozik megfizetni.

* **Kitagadott superintendens.** Annak idején megenlékeztünk arról a népgyűlésről, a melyet Nagyenyeden az evdélyi ev. ref. egyházkerület közgyűlésének a nagyenyedi theologiai akadémiára vonatkozó határozata dolgában tartottak s a melyen megbotránkozásukat fejezték ki az említett közgyűlési határozat felett, egyben pedig kijelentették, hogy Szász Domokos superintendens a Bethlen-főiskola ellen tanusított ellenséges magatartása miatt nem tekint többé Nagyenyed igazi fiának. A »M—g« most teljes szövegben közli a népgyűlés jegyzőkönyvét, a melyet Szász Domokosnak is megküldtek.

* **Rémes gyilkosság zavarta meg a Belső mellett fekvő csaknem tiszta magyar Tarkány falunak csendjét.** Tegnap (27-én) hajnalban a falu határában meggyilkolva találták Bunta Ferencz jó módú gazdát. A fekete

lelkű gyilkos állati kegyetlenséggel ölte meg szerencsétlen áldozatát. Nyakán három rémes seb tátong, homlokán egy még nagyobb, az ötödik fejszeccsapást pedig az áldozat szájába irányította az úgy látszik bosszútól vezetett vadállat s ott hagyta fejszéjét is, melyet alig tudtak kivenni a szerencsétlen ember szájából. A nyomozást megindították; a gyanu egy legényre irányul, ki Buntának kocsisa volt s két hete csapott el magától.

* **Öngyilkos asszony.** Komádiban f. hó 24-én délután Boros Jánosné szül. Farkas Julianna 44 éves asszony míg férje munkára volt a ház padlására felakasztotta magát. Elszántságának oka valószínűleg az, hogy egyetlen eladó lánya egy pár hónappal ezelőtt a szülőházat elhagyván egy fiatal emberrel viszont kötött.

* **A bot az iskolában.** A berlini legfőbb közigazgatási bíróság érdekes elvi jelentőségű döntvényt hozott a minap egy tanító dolgában, a kit följelentettek, mert megverte tanítványát. A porosz bíróság így határozott: »A tanító kétségkívül jogosítva van érzékeny testi megfenyítésére tanítványainak. És pedig úgy az iskolában, mint az iskolán kívül, miután a gyerek az iskolán kívül is iskolai fegyelem alatt áll. Hasonló joguk van a lelkészeknek is, mint hitoktatóknak. Tanítói megfenyítés bírói eljárás társak akkor lehet, ha a tanítványnak látható és jelentékeny megsérülésével járt. Ilyen sérüléseknek azonban csakis azok tekinthetők, a melyek a tanítvány egészségét vagy életét veszélyeztetik. Véraláfutások, kék foltok vagy hurkák azonban nem ilyen sérülések, miután az érzékeny büntetés szükségképen mindig ilyen következményekkel jár.«

* **Elítelt izgatók.** A gyulafehérvári kir. törvényszék Fogarasán György tanítót másfél évi államfogházra és kétszáz forint pénzbüntetésre, Pekurari Pop János lelkészt pedig nyolcz hónapi államfogházra és százhusz forint pénzbüntetésre ítélte a magyar állam ellen való izgatás miatt.

* **Bedőlt malom.** Nyiry István berettyóujfalui égpésmérnök nagy gőzmalmának első része teljesen új, de a malom hátsó épülete már régi. Az elmúlt szombaton az ócska épület iszonyu robajjal bedőlt s nagy pusztítást vitt véghez a malom berendezésben. Szerencsére éppen senki nem volt a helyiségben s így emberélet nem esett áldozatul a szerencsétlenségnek.

* **Tüzilárma a kiállításban.** Tegnapelőtt este az iparsarnoknál álló rendőr az egyik ablakon füstöt látott kitódulni. Rögtön értesítette a kiállítási tűzörséget, a mely azonnal oda vonult. Mikor azonban a tüzet keresték, nem tudtak nyomára akadni. Valószínűleg valamelyik zárt szekrényben meggyuladt egy papirdarab s ebből támadt a füst. Az tűz azonban elaludt. A tüzoltók jó darabig őrizték az iparsarnokot, de semmit se vettek észre.

* **Rövid hírek. Megvert muzikus.** Fess Miskának sok baja akadt a rendőrséggel. Tegnap is egy oláh muzikussal szólalkozott össze s hegedűjét összetörte, ezenkívül pedig véresre verte gazdáját is. A rendőrség becsipte a Fess verekedőt s a meleg napokon nagyon is hasznos hűvös helyiségbe vitték: — lehüteni. — **Kutya lopás.** Sok mindenféle dolog fordult elő a rendőrségnél a verekedéstől kezdve fel egészen a szenczációs gyilkosságig s le egészen a kutya lopásig. Tegnap előtt ilyen utolsó eset fordult elő. Egy szegény kis »taxlit« loptak Somi Erzsébettől persze a kutyahecznek, — ezután következik a folytatása. — **Gyümölcs lopások** Eljött a gyümölcsérés s ezzel egyidejűleg a gyümölcslopás Saisonja. Tegnap már temérdek ily eset került a rendőrség elé, melyeknek hősei nagyobbára éretlen subanczok és csavargók. Persze nagyobbára a kíváncsiság szülte ballépéssel voltak okozói e lopásoknak s így egyrésze megintve bár, de büntetlenül távozott a rendőrségtől. — **Alapszabály jóváhagyás.** A komádi első temetkezési egyesület módosított alapszabályát a belügyminiszter jóváhagyta. Elnöke Bátsi István, jegyzője Kincses András, — **Névváltoztatás.** A belügyminiszter megengedte, hogy Pische László nagyváradi illetőségű székelyhidi lakos nevét »Ka-

zai-ra átváltoztathassa. — **Vadászterület bérbeadása.** Szalárd község vadászati jogának bérbeadására az árverés augusztus 9-én fog megtartatni a szalárdi községkészen. — **Körözések.** A nagyvárad kir. törvényszék körözti Hoffmann Károly ügynököt sikkasztás, lopás és csalás miatt. — Barakonyi Jánost pedig lopás miatt körözik.

Búcsú és Annabál Vaskóhn.

Hagyományos kegyelettel ülték meg a vaskóhiak Szent Anna napját, mely a község csinos kis templomának búcsú ünnepe. Szűknek bizonyult a gyönyörű márványoltárral ékeskedő zöld lombokkal és virágokkal díszített templom a közönség befogadására. Az ünnepélyes misét dr. Vuicskics Gyula theologiai tanár végezte Lovassy Viktor és Csicsay Alajos plébánosok segédlete mellett, a predikációt pedig a köz-tiszteletnek örvendő plébános tartotta. A város és vidék intelligenciáján kívül Nagyváradról is többen vettek részt az ünnepélyen: névszerint Géczy Lajos urad. főtitkár, Nagy Ignác pénzügyi tanácsos, Tölczel Lajos számvevő. Mise után az intelligencia, élükön Rednik Gábor főszolgabíróval a vendégszerető plébános házában asztalhoz ült, hol kedélyes hangulatban sokáig maradtak együtt.

Este, a kaszinó a vendéglő lampionokkal világított kerti helyiségében a könyvtár javára eléggé sikerült Annabált rendezett. A belényesi banda húzta a talpalávalót. A jelen volt hölgyek névsora a következő:

Asszonyok: Drágán Józsefné (Lunka), Drágán Sándorné, Földessy Albertné (N.-Várad), Győry Gézné, Kurovszky Zsigmondné (Rézbánya), Tölczel Lajosné (N.-Várad) stb.

Leányok: Bay Gizella (Gyula), Vuicskics Aranka (N.-Báród), Márton Viola (Körmeny), Szilágyi Mariska, Győry Irma és Janka, Földessy Margitka, Drágán Aranka stb.

Kár, hogy a község intelligenciájának másik része éppen a búcsu napját választotta arra, hogy kirándulást rendezzen a József-főherceg barlanghoz. E kirándulás tapintatlanság hangosan kiáltó jele az uralkodó egyenetlenségnek.

SZINHÁZ.

Színházi hírek. Mint teljesen hitelt érdemlő forrásból értesülünk, Megyeri színigazgatónak sikerült a nemzeti és a népszínház néhány vakációzó tagját, valamint az újabb színigeneráció néhány kitünőségét vendégszerelésekre megnyernie. Ezek közül **városszerte nagy az érdeklődés, főleg Amon Margit k. a. föllépte iránt**, a ki aug. 16-án kezdi meg három előadásra terjedő vendégszerelését. A kisasszony városunk szülötte, Rákosi Szidi iskolájának tanítványa, a ki a sziniiskola vizsgálatain felette nagy feltűnést keltett ügyes játékával, fenomenális hangjával, élénk temperamentumával és kiválóan kedves megjelenésével; s dacára annak, hogy még csak az első évi tanfolyamot végezte, **már is kedvezőbbnél-kedvezőbb szerződési ajánlatokat kapott a külföldről.** A vendégszerelő kisasszonyról egyébként a »U. U.« »Uj primadonna« czímen így ír:

»Arról értesülünk, hogy a kolozsvári nemzeti színháznál az ősszel megkezdődő új szini idényre már ki van szemelve az operette-primadonna, s ez nem más, mint Amon Margit k. a. a Rákosi Szidi asszony színésziskolájának végzett növendéke, a ki egyike az újabb színész nemzedék legtehetségesebb és legbájosabb tagjainak. A k. a. nagyvárad szülötte, s a sziniiskolát kitűnő sikerrel végezte, s a kik látták azt állítják, hogy egészen azonos temperamentumu színésznő Küri Klárával, a ki előtt fényes művész pálya áll. A k. a. legutóbb **Budapesten a rózsakiállításán rendezett hangversenyeken lépett fel, s bájos megjelenésével, pompás hangjával egészen elragadta a kö-**

zönséget. Legközelebről vagyis augusztus hó folyamán vendégszerelő fog a Nagyváradon működő kolozsvári színházulatnál, s többek közt a Nebánts virág, 3 Kázmér és Szegény Jonathán főszerepeiben fog bemutatkozni. **Megyeri már lépéseket tett, hogy őszre a kolozsvári színházhoz szerződtesse.**«

Hírek a szinkörből. Ma a szinkörben ismét a Sötét titok kerül előadásra. Közlebről adják a Rantzaukát, Erekmann és Chatrian kitűnő színművét. Nini-s-ből a pompás mulattató bohózatból is megkezdődtek már a próbák, a czimszerepet a bájos kis Turcsányi Olga fogja játszani, Gregoár a híres fürdő szerepe nálunk is kedvelt énekes Várad Miklós kezében lesz.

Heti műsor.

Kedd: Sötét titok.

Szerda: Sötét titok.

Csütörtök: Rantzauk.

Pntek: Nivis.

Szombat: Sötét titok.

Vasárnap: d. u. Kintornás család.

Vasárnap: este Sötét titok.

Igazságszolgáltatás.

Törvényszéki tárgyalások. A kir. törvényszék bünygyi osztálya ma, azaz július 28-án nyilvános ülést tart, melyen a következő ügyek kerülnek végtárgyalás alá:

Hamis eskü büntetével vádolt Szauek Éliás bünygye.

Zsarolás és becsületsértés vétségével vádolt Tulkán Tódorné bünygye.

Ingó vagyon rongálás vétségével vádolt Zsurka Tódor bünygye.

Magánlak sértés büntetével vádolt Keresztesi Ny. József bünygye.

Közokirat hamisítás vétségével vádolt Seidel Ferenc bünygye.

Az ülésen Nagy József kir. törvényszéki bíró elnököl. Jegyző: Kraball Ottó.

REGENY-CSARNOK.

A szerelmes patikárus.

— Humoros elbeszélés. —

Irta:

Sólyom Lajos.

Reggel a bál után, amint nyugodtan ülök az íróasztalomnál hirtelen fölrántja valaki az ajtót és Tóni barátom rohan be rajta.

Már a küszöbön örömkiláltást hallatott, azután pedig körültánczolja a szobát, nékem ront és ujjongással karjaiba zár, még mielőtt időm lett volna a lelkesedés eme viharos kitörése elől menekednem.

Győztem! Barátom, ő az enyém! A város legszebb s leggazdagabb leánya! ujjongott Tóni oly hangon amilyen csak kifért a torkán.

— ? ?

— Már megint olyan kételkedően mosolyogsz? pattant ki Tóni, pedig nem is az jutott eszembe mosolyogni; inkább duzzogtam háborgatásért. — Te mindig szkeptikus voltál; folytatá azután. Te soha sem akarsz nekem hinni, de a tények mellettem szólanak. Ő velem, tánczolta az első négyest, meg a szupécárdást és még három tánczot és azt mondta: »maga kitűnően tánczol.« Igenis, ezt mondta; és hogyan mondta!

Elragadtatásában az ujjá hegyét ajkához dörzölte és csókot hányt előttem ismeretlen távolba.

— Ha hallottad volna? kezdi ismét. Oly édes hangon mondta azt, hogy a szívem repest tőle, és oly szemekkel, melyek egész valómat elbájolták. Nem látszik meg rajtam?

— De igen; mondtam, az arcom azonban aligha nem az ellenkezőt fejezte ki.

Tóni barátom neki vörösödött buzgalmában; de azután szájalommal nézett reám.

— Gondolj, amit akarsz; szólalt meg is-

mét. Biztosítalak, hogy udvariásomat nagyon jól fogadta. és a legközelebbi bálon biztosan meghódítom őt.

— És kicsoda az az angyal, aki elnyerte a te szívedet?

— Csupor Máli kisasszony. Atyja gazdag-festő-gyáros, aki azonban már visszavonult az üzlettől. Málika egyetlen leánya szüleinek. Én már pontos értesítést szereztem magamnak, Csupor megér egy félmilliót. A leány ötven-ezer márkát kap hozományul. Az öreg gyánakodó; nem akar többet ideadni. De ez nem tesz semmit; első részletfizetésül ennyi is elég egy gyógyszerár megvételre. A többi majd magától jön.

— Hát azután, Tóni, oly biztos vagy-e benne, hogy az a leány megszeretett téged? kérdém kíváncsian.

— Hogy is tudsz ilyet kérdezni? válaszolt ő oly erős meggyőződéssel, hogy szívtelen és kárbaesett dolog lett volna, ha őt abban megakartam volna ingatni.

— Csak láttad volna, folytatá Tóni, — mily sokat mondó tekintet vettem reám, mikor azt sugta nekem: »milyen jól tánczol magam!« Mondom neked, olyan tekintet volt az, mely mindent elárul. Én bolond, nekem azonnal kellett volna megragadnom az alkalmat; miért is nem vallottam neki szerelmet? Így bálom, mikor a mozgalmas sürgés-forgás alatt annyi meg van engedve, elég lett volna, néhány szó és kézszerítés, — és most már mindenben volna minden.

Ez a diadalmam mégis sok volt. Föl kellett őt ráznom elbizakodottságából.

— Tóni te; mondtam neki komoly hangon, — egy gazdag, fiatal és mint mondd, csinos leánynak sok kérője, és még több udvarlója akad, — és ha komolyan okod volna azt hinni, hogy Csuporéknál nem hiába kopogatsz, akkor csak siess, és — Ne gondold te azzal, szakított félbe a hódító Antionus. — Látam ugyan, hogy Máli kisasszonyt nagyon körülrajongták az udvarlók, de valamennyien rossz tánczosok voltak. Két ur az igaz, nagyon sokat forgolódtott körülötte; de ezek nem igen veszedelmesek. Az egyik a járásbírósi jegyző nagyon rossz tánczos; úgy czepli a tánczosnőjét, mint mézáros a borjut. A másik, dr. Savó, az új körorvos, nem is tánczol. Ilyen versenytársaktól nincs okom félni, mert Málesi kisasszony, mint hallottam, szenvedélyes tánczosnő, és mint ilyenek nem fog nehezére esni a választás.

Tóni diadalmasan körülnézett és urasan levetette magát a karosszékre, mintha már övé volna a legjövendelműbb gyógyszerár, és mintha már ő adna jövendőbeli nejevel fényes bálakat, melyekre majd kegyes lesz engem is meghívni, pedig tudja, hogy nem vagyok barátja ezeknek a mulatságoknak.

Mikor eltávozott, olyan leereszkedő bizalmassággal rázta meg a kezemet, mintha már házában volnék s épen a gazdag estebéd után bucsuznék tőle, holott ezuttal még az én konyakos üvegemet és szivarka-dobozomat dézsmálta meg.

Este felé sétálni voltam és nem csekély meglepetésemre láttam Tóni barátomat, amint a kioszkban több hölgy körül sétankedik. Kütönösen egy fiatal leánynak igyekezett kedvében járni, aki szívesen fogadta szolgálatait, sőt még a kabátját is általa engedte vittetni, mikor barátom hazafelé kísérte a hölgytársaságot.

— Nagy kópé ez a Tóni, mormogtam magamban, midőn mellettem elhaladva nagyuri hangon felém kiáltotta: »Szervusz!«

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A kiegyezés tárgyalása.

Budapest, július 27. (Saját tudósít. távir.) Bánffy Dezső báró a Tisza-klikkel megállapodásra jutott az iránt, hogy be fogják várni a kiegyezésre vonatkozó javaslatok tárgyalását az osztrák parlamentben és abban reménykednek hogy azok ott hajótörést fognak szenvedni, minek következtében a magyar kormány föl volna

mentve ama kötelezettsége alól, hogy azokat elfogadtassa. Ha pedig az osztrák parlament elfogadja a javaslatokat, akkor meg arra számíthatnak, hogy az így teremtett kényszerhelyzet hatása alatt a magyar országgyűlés meg fogja szavazni a hátrányos kiegyezést.

Szabaddóművesek nagymestere halála.

Budapest, jul. 27. (Saj. tud. távirata.) Ivánka Imre, a magyar szabaddóművesek volt nagymestere, Tisza Kálmán kebelbarátja, mult éjjel Mária-Besnyőn meghalt. A szabaddóművesek a fővárosban ma gyűlést tartottak Rakovszky, a főszámszék elnökének, mostani nagymesterüknek elnöklete alatt, melyen a temetésre nézve határoztak.

Szerb püspök fölszentelése.

Karlóca, jul. 27. (Saj. tud. távirata.) Tegnap Brankovich pátriarka fölszentelte Zmeljanovics püspököt, ki utána hazafias beszédet mondott s küldöttségeket fogadott. Délben Brankovics disztribúciót adott.

Romániai miniszter a kiállításon.

Budapest, július 27. (Saját tud. táv.) Sturdza, román miniszterelnök hazatérőben itt, több napot fog tölteni a kiállítás látogatása céljából.

Görög-török háború.

Páris, jul. 27. (Saját tud. távirata.) A Havas-ügynökség jelenti Athénből, hogy a Görögországból Macedóniába behatolt fegyveres bandák a török csapatokat ismételtén megverték. A macedóniai felkelő-bizottság nagyszámu Lebel-puskát osztott ki a lakosság közt. — A kormányok athéni képviselői közbeleptek a görög kormánynál, hogy a határt szigorubban őriztesse és hogy a Macedóniába behatolt fegyveres bandákat a visszatérésben akadályozza meg.

A helyzet Kréta szigetén.

Athén, július 27. (Saját tudósítónk távir.) A helyzet Kréta szigetén ismét rosszabbra fordult. Herakleion mellett a mohamedánok mindenféle kihágásokat követnek el, a városokba nem is engednek be nagyobb számu utasokat, mivel kitünt, hogy ki akarják rabolni a lakosokat.

Az Unio elnökjelöltje.

New-York, július 27. (Saját tudósít. távir.) Tegnap számos népgyűlés volt az Egyesült-Államok különböző városaiban, melyeknek leg-többjében Bryan-t jelölték az Unio elnökének.

KÖZGAZDASÁG.

Kertészeti kiállítás. A budapesti ezred-éves országos kiállítás területén a harmadik kertészeti kiállítás augusztus 19-26-ig lesz megtartva. A kiállításon nyári virág, gyümölcs és zöldség félékkel lehet részt venni. A bejelentési határ idő augusztus 4-én jár le. Felhívjuk a kiállítási szándékozókát miszerint bejelentéseiket a jelzett időig tegyék meg. Bejelentési ível, valamint tervezettel a mezőgazdasági helyi bizottság (N.-várad Főutca Barts ház) készségeggel szolgál.

A peronoszpóra. Körülbelül már hatod éve grasszál a peronoszpóra hazánkban; ezalatt az idő alatt már megfordult ez a veszedelmes, sok kárt tevő élősködő az egész országban. Mindenfelé, a merre csak fellépett, évenként százezrek, de milliókra rugó pusztítást okozott a szőlőkben. A mint meggyőződtek, hogy a bajt az országba behurczolt perészgombák okozták, rögtön hozzáláttak a káros

parazita kiirtásához. 1892 óta minden esztendőben erősen folyik is a védekezés ellene és mégis a szüretetek rendszerint kisebbek, mint a minők a termés kilátások voltak. Emlékezetes például az 1891-iki esztendő is, a mikor körülbelül még július hóban három millió hektoliter bort reméltek Magyarországon s mert a peronoszpóra rohamosan terjedt, de mert a gazdák is alig ismerték még a bajt, tehát nem is igen védekeztek ellene, az eredmény csak 1,230.000 hektoliter lett. A következő évben már az inficiált szőlők területe az összes területhez képest 75—80 százalék volt 1894-ben 940.000 hl. és 1894-ben a szőlők gondosabb kezelése mellett 1,387.000 hektoliter, tavaly pedig 2 millió hektoliter. Minthogy a peronoszpóra az idén is fellépett s az ország szőlőiből közel 50 százaléknyi területet megtámadott, de mert a védekezés rendkívül erélylyel folyik még a kiszáradt körében is, a hol a szüreti kilátások éppen oly jók, mint másutt, azt hisszük, hogy az idén már sikerülni fog a peronoszpóra erejét annyira megtörni, hogy a szüret is jól fog sikerülni és a peronoszpóra is nagyobbára meg fog semmisülni. Ha tehát bekövetkeznék a peronoszpóra tönkretéve, úgy a jövő év még jobban kedvezne a szőlőkultúrának, mint az ide.

Arankamentes luczerna és lóheremagok. A földmívelési m. kir. minisztérium értesítette a városi és megyei hatóságokat, hogy a luczerna és lóheremag arankamentesen való forgalomba hozataláról gondoskodott s erre vonatkozólag kerületi magvizsgáló bizottságokat alakított az egyes gazdasági iskolák székhelyén. Ezeknek célja lesz gondoskodni arról, hogy a forgalomba minél tisztább és jobb magvak juszanak.

Vetőmag a gazdáknak. A földmívelésiügyi miniszter utasítást adott a mezőhegyesi, kishéri, bágolnai, fogarasi ménesbirtokok és a gödöllői korona uradalom igazgatóságainak, hogy az uradalmakban termesztett gabonafélékből és egyéb magvakból engedjenek át vetőmagot mindazoknak a gazdáknak, a kik ez iránt hozzájuk fordulnak. A vetőmagvak vagy készpénz fizetés ellenében adatk el, a midőn az ár megállapítására csupán az eladás napján jegyzett piaci árak vétetnek alapul vagy pedig cserébe is átengedtetnek ugyanazon fajbeli hasonló súlyu terményért. Az átengedés részleteire nézve oly módon intézkedett a miniszter, hogy egy és ugyanazon gabonaféléből 100 métermázsáig, egyéb magvakból pedig 10 métermázsáig terjedő mennyiség adható át egy-egy gazdának. A vetőmagvak, a mennyiben a birtokában rendelkezésre állanak, egész évben ki fognak szolgáltatni, sőt előjegyezni is lehet azokra, még pedig őszi vetőmagvakra június 1-től szeptember végéig, tavasziakra pedig június 1-től december végéig.

Terménytőzsde.

Budapest, július 27.	
B u z a tavaszra, bácskai	6.34
» tavaszra, északi	6.35
» szeptember-októberre, bácskai	6.71
» szept.-okt.-re északi	6.73
R o z s tavaszra bácskai	3.79
Rozs tavaszra, északi	3.81
T e n g e r i, június-júliusra, bácskai	0.—
» jun.-jul.-ra, északi	0.—
R e p c z e augusztus-szeptemberre, bácskai	10.41
» aug.-szept.re, északi	10.50
Bécs, július 27.	
B u z a tiszai	7.10—7.44
» bányási	6.95—7.30
» bácskai	6.90—7.30
» szokványúru ősze	6.69—6.71
B u z a szokványúru tavaszra	6.55—6.80
R o z s tiszavidéki	—.—
» szokványúru tavaszra	—.—
» szokványúru tavaszra	5.69—5.71
T e n g e r i magyar	4.20—4.30
Z a b, magyar kereskedelmi	6.60—6.75

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. július 27.	
Magyar aranyjárdék 4%	122 50
Magyar koronajárdék	99 75
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	124 15
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101 50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121 75
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97 75
Itatmérési jog megváltási kötvény	100.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	95 25

Magyar nyeresemény sorsjegy-kölcsön	152.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	139 50
Osztrák járadék papirban	101 75
Osztrák járadék ezüstben	101 75
Osztrák járadék aranyban	125.75
Osztrák korona járadék	101.—
1860. osztrák államsorsjegyek	147.75
Osztrák magyar bankrészvény	975.—
Magyar hitelbank részvény	390.—
Osztrák hitelintézeti részvény	863.50
Osztrák-magyar államvasuti részvény	363.—
20 frankos arany (Napoleonkor)	950.—
Német birodalmi márka	58.75
London vista	119.85
Páris vista	47.60
20 márkás arany	11.75

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Uj, angol látványos színmű, dalokkal és táncokkal, valóságos vízzel.

Kedden, 1896. július 28-án, a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével Este fél 8 órakor rendes helyárrakkal:

Harmadszor:

SÖTÉT TITOK.

(A D A R C S E C R E T.)

Énekes színmű 4 felvonásban.

Kezdeté fél 8, vége 10 órakor.

A darabhoz szükséges teljes színpad nagyságu vízme-dencének fémmunkálatait készítette: **Balogh János** bádigos mester.

A medence előoldalához szükséges átlátszó üveggel a **mannheimi** tükör üveg gyárban készült.

Holnap, szerdán, 1896. július hó 29-én
negyedszer

A SÖTÉT TITOK.

Nagy látványos énekes színmű 4 felvonásban.

Felelős szerkesztő: **CSIPPÉK FERENCZ.**

Törleszt. kölcsön

földbirtokokra.

Kölcsön a valódi becsérték háromnegyed részéig 20—30 év közti időre **készpénzben**. Birtokos felmondhat, pénzintézet nem mondhat fel. Csekély kamattal toke is törlesztetik **Lebonyolítás leg-rövidebb idő alatt**.

— Convertálás bélyeg- és illetékmentes. —
Semmi előleges költség.

Minden felvilágosítás díjtalan. Beküldendő csakis: telekkönyvi kivonat és kataszteri birtokir másolat. 40494

Ingatlan-és Jelzálog-Forgalmi-Intézet.
Budapest, Váci-körút 39.

Intézetünk az egyedüli, mely az ország minden megyéjéből, hatóságok és a legtel. utólagos föld birtokosok által alkalmasszerzőleg ajánlja tan.

Hirdetmény.

A nagyváradi „Szigligeti” nyomda részvénytársaság 1895. évi október hó 13-ik napján tartott közgyűlésén a részvénytársaság feloszlását elhatározván, felszámolókul alulirott igazgatósági tagokat rendelte ki. Midőn ezen körülményt közhírré tesszük, egyszersmind felhívjuk a részvénytársaság minden kitelezőjét, hogy a részvénytársaság ellen fennálló követeléseiket jelen hirdetménynek harmadszori közzétételétől számított **6 hó alatt annyival inkább érvényesítsék-mivel ellenesetben a társaság tényleges feloszlása igényeikre tekintet nélkül fog bekövetkezni.**

Nagyvárad, 1896. évi július hó 21.

A nagyváradi „Szigligeti” nyomda részvénytársaság igazgatósága.

Erdélyi József,
Déry János,
Keleti József,
Szokoló Tamás,
Csobánczy Lajos

—❖ EGYHAZI NYOMTATVANYOK. ❖—

Szent László-könyvnyomda részvénytársaság

Telefon összeköttetés.

Nagyvárad, Apáczá-utca 3. sz.

Telefon összeköttetés.

A nagyérdemű közönség, szives tudomására hozzuk, hogy **könyvnyomdánk** mellé

PAPIRRAKTÁRT

rendeztünk be ahol *bármily mennyiségben* mindennemű

IRODASZEREK

beszerezhetők.

Raktáron tartunk: Mindenféle *irodai papirokat, levélborítékokat, koczkás és sima üzleti levélpapirokat, csinos és különféle dobozokban levélpapirokat, csomagoló papirokat, csipkézett színes papirokat, rajzpapirokat iskolák és (Wathman-féle) mérnökök részére fényezett (pausa) vásznat Csinos névjegyek nagy választékban, bál meghívók, tánczrendek, eljegyzési, menu-kártyák, gyászjelentések, továbbá iskolák részére irkák, gyakorlat-füzetek, rajztömbök, noteszek, imakönyvekbe szent-képe stb stb.*

Kitünő minőségű

alluminium-, aczél- és bronz-tollakat.

Tollszárazakat.

Itatóspapírt és porzót.

I r o n t.

Tentát és tentatartót.

Ez alkalommal van szerencsénk tisztelettel felhívni a nagyérdemű közönség figyelmét kitünően felszerelt

KÖNYVNYOMDÁNKRA,

ahol mindennemű nyomtatványok: u. m. hírlapok, művek, oklevelek, részvények, sorsjegyek, továbbá takarékpénztári, ügyvédi, közjegyzői és kereskedői nyomtatványok olesón és pontosan elkészítettnek. Színes kivitelben üzleti-kártyák, számlák és körlevelek.

Kivánatra mintákkal és árjegyzékkel (vidékre is bérmentve) szolgálunk.

Levélpapíros dobozokban 30 krtól 1 irt 50 krig.